

Četli jste zde vyznání víry a výhled do budoucna; s obojím ovšem těžko se přítí. Ale je tu i jakýsi obraz přítomnosti, a k tomu poznamenávám: nejenže dnešní přeměna světa a společnosti se mi nezdá tak svatá, povznášející a tak docela vniterná, ale nevidím ani dnešní stav umění tak jednoznačně vytčen jako pisatel Předobrazů. Ano, je možno zjednodušit si ten poněkud složitý obraz dnešního umění rozdělením na směry „včerejší“ a „zítrější“; ale toto rozdělení je umělé a libovolné. V umění se spojuje včerešek se zítrkem příliš hluboce a skrytě, než aby naše příležitostná dělidla byla něčím více než povrchním roztříděním. — Mluvíme o umění; nejde tu o řád světa a řád světa nám také k ničemu nepomůže; mluvmе raději o řádu v malířství. A v tom ohledu je, myslím, pramálo „překonáno“ v řádu, který přejímáme z dnešního stavu umění. Požadavek formální čistoty, skladnosti a prostorové harmonie zůstává nadále úkolem dobrého dělníka umění, který je zároveň dobrým dělníkem vývoje. A v těchto hodnotách malířské práce zůstává nadále veliká a příkladná mravní hodnota moderního malířství.

(Musaion II, jaro 1921)

V Brně ustavilo se právě sdružení mladých moravských spisovatelů. Skutečnost, že se to stalo přímo před chystanou reorganizací Kola moravských spisovatelů, mohla by dát látku k mnohým dohadům, pověstem a legendám. Odtud těchto několik poznámek informativních.

Předně prohlašujeme otevřeně, že nechceme tvořit nějakou novou literární školu, která by si dala honem jméno, vypracovala program, formulku a žádala na svých členech, aby je naplňovali. Sledovali jsme pozorně vývoj francouzské literatury v posledních desetiletích a jsme přesvědčeni, že každá literární škola je v samé své podstatě absurdní, poněvadž program splňuje opravdově jen zakladatel, kdežto ostatní — chtějí-li to činit — mrzačí svou duši a tvoří díla polovičatá, která nemají vnitřního tepla samostatně rozdychtěné a probíjející se duše. My však si chceme zachovat zcela volné ruce, nechceme procesu, jímž bude každý realizovat sebe v básnickém díle, rušit nějakým vnějším programem, který by byl jistě kompromisem a nevyhovoval by tudíž plně žádnému ze sdružených osobností.

Přesto však cítíme nutnost sdružit se. Souvisí to hlavně s psychologií nové doby, již plní chaos vnější i vnitřní. Nové záhady, problémy, nový duchový obsah plní duši evropského lidstva. Jsou tu všude podmínky nového krystalizování lidské duše, světového názoru, základních vztahů ke světu, vesmíru, absolutnu. V této přechodné době sdružujeme se my mladí,

kteří vycházíme z toho světoplodného chaosu dneška jako z půdy mateřské, abychom tímto vzájemným vztahem samostatných individualit, jdoucích jen a jen za svou vnitřní nutností, probíjeli se vždy hlouběji do nových obsahů dobových, podněcovali se vzájemným zápolením, usměrňovali svůj vývoj a dodávali mu prudšího tempa, vzájemnou kritikou vyvíjeli se tvárně. Chceme, aby náš vztah byl bojovný: naše sdružení nesmí být širokou firmou, pod níž by se kryli lidé chtějící být také spisovateli, nemající však k tomu schopností ani erudice; budeme si navzájem soudci nejpřísnějšími.

Jsou však také i vnější příčiny, pro něž se naše sdružení ustavilo. Chceme, aby ve veřejných otázkách literárních byl slyšen i náš hlas. Chceme zaujmout jednotné stanovisko k závažným problémům národním a literárním i uměleckým, chceme tu mít ten vliv, na jaký nám dá právo naše potence tvůrčí, který se nám však pravidelně upírá pro naše mládí. A tu je nutno říci několik slov o Kole moravských spisovatelů.

Budou to dvě sdružení vedle sebe samostatně trávající. Připomínáme, že nevystupujeme s paličským odporem ke všemu staršímu umění. Máme hlubokou úctu před každým tvarem lidské duše a před každým hodnotným básnickým činem — a to i tehdy, když spisovatel stojí na opačném pólu: víme, že silné dílo nestárne. Je jisto, že bychom se shodli s některými básnickými individualitami z Kola, víme však, že bychom v něm nenašli vhodné půdy pro vývoj, o nějž nám jde. Přejeme si, aby se mezi oběma sdruženími vytvořil přátelský, ovšemže kritický poměr. Nechceme, aby se vypěstilo ovzduší boje a polemik, poněvadž jsme do té míry zvěcněli, že víme, že boje toho druhu, jaké by byly vedeny, boje literární politiky, zvrhají se pravidelně v číře osobní rvačku, jež končí skandalizováním soupeřů, které širší veřejnosti kalí správný pohled na tvořivé lidi a jejich dílo. Věcné a slušné rozpravě v podstatných otázkách se ovšem nikterak nevyhýbáme, bude-li jen vedena se snahou: dorozumět se.

Jsme šťastni, že máme mezi sebou Jiřího Mahena, který mezi nás patří svým opravdovým mládím, svým vztahem

k absolutnu a svou snahou po zintenzivnění skutečnosti. — Jinak jsou mezi námi tři lyrikové: Josef Chaloupka, Dalibor Chalupa a Bohuš Stejskal, básník a kritik dramatický Lev Blatný, beletrista Čestmír Jeřábek a podepsaný literární kritik.

Sdružili jsme se ku práci: v nejbližší době ukážeme na několika literárních večírcích své cíle a výsledek svého vývoje. Chceme vnést do moravského života literárního trochu čerstvého, mladého vzruchu, poněvadž tu zavládla jakási stagnace. A především: chceme tvořit, pracovat, budovat. A na své sdružení hledíme jen jako na prostředek, jenž nám upraví vnější podmínky tvorby.

(Socialistická budoucnost, 11. 2. 1921)